

Załącznik
do Uchwały Nr 123/XIX/2016
Rady Powiatu Gorzowskiego
z dnia 21 grudnia 2016 r.

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2016 - 2020**

Gorzów Wlkp. 2016 r.

**POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE**

	strona
1. Wprowadzenie	2
1.1 Opis zjawiska	2
1.2 Definicja przemocy	4
1.3 Rodzaje przemocy	4
2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu gorzowskiego oraz diagnoza problemu	5
2.1 Skala przemocy	5
2.2 Działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. nakierowane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	9
3. Główne założenia programu	10
4. Cele programu	11
5. Opis zadań	11
6. Podmiot odpowiedzialny za koordynację programu	12
7. Czas realizacji programu	12
8. Przewidywane efekty realizacji programu	13
9. Źródła finansowania	13
10. Monitoring i ewaluacja – sposób oceny realizacji	13

1. WPROWADZENIE

1.1. Opis zjawiska

Zjawisko przemocy w rodzinie od wielu lat w krajach Europy Zachodniej jest traktowane, jako ważny problem społeczny. W czasie kilkunastu lat powstało wiele dokumentów organizacji międzynarodowych, które zalecają krajom członkowskim Unii Europejskiej podjęcie zmian prawa i praktyki w celu skuteczniejszego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, udzielania pomocy ofiarom przemocy i skutecznych oddziaływań na sprawców przemocy w rodzinie.

Pomimo tego, iż przemoc w rodzinie jest problemem trudnym do zdiagnozowania, to zdaniem specjalistów rozmiary i szkodliwość zjawisk związanych z przemocą w rodzinie wskazują, że jest to jeden ze szczególnie ważnych problemów społecznych w Polsce. Wymaga on podjęcia szerokiego, dobrze zorganizowanego i zaplanowanego na wiele lat programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Jego realizacja powinna przyczynić się do poprawy stanu bezpieczeństwa życia codziennego.

Najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety i dzieci. Istnieją jednak powody by sądzić, że przemoc rodzinna dotyczy także często osób starszych i niepełnosprawnych.

Zmniejszenie rozmiarów przemocy w polskich rodzinach i pomaganie ofiarom jest nadrzędnym celem, który powinien łączyć działania sektora publicznego i organizacji pozarządowych. Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności właściwego określenia zadań organów państwa, w tym organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości, konieczna jest świadomość specyfiki zjawiska i wiedza na temat cyklu przemocy w rodzinie oraz sytuacji psychologicznej osób jej doświadczających, zwłaszcza że z przemocą w rodzinie wiąże się wiele mitów i stereotypów z pewnością utrudniających walkę z tym zjawiskiem. Przemoc w rodzinie, inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna lub ekonomiczna. Wbrew stereotypom ma ona miejsce nie tylko w rodzinach z tzw. marginesu społecznego, lecz także w tych dobrze sytuowanych, uważanych za „normalne” i występuje we wszystkich grupach społecznych. Przemoc w rodzinie nie jest zachowaniem incydentalnym i zwykle powtarza się według określonego schematu.

W cyklu przemocy wyróżnić można: fazę narastania napięcia, w której zaczyna pojawiać się agresja, fazę ostrej przemocy, w której następuje wybuch tej agresji, oraz fazę miodowego miesiąca, kiedy sprawca przeprosza i obiecuje poprawę. Najczęściej to w fazie ostrej przemocy lub zaraz po niej ofiary poszukują pomocy, wzywając Policję lub uciekając do schronisk. Następnie w kolejnej fazie wycofują się z kontaktu z osobami udzielającymi pomocy, mając pozorne poczucie odzyskiwania kontroli nad sytuacją. To „wycofywanie”, podobnie jak fakt dalszego pozostawania w związku ze sprawcą, może wydawać się niezrozumiałe. Specjaliści, tłumacząc takie zachowanie

ofiar, najczęściej odwołują się do syndromu wyuczonej bezradności lub do syndromu stresu pourazowego. Syndrom wyuczonej bezradności w przypadku ofiar przemocy oznacza poddanie się i rezygnację z aktywności, które ofiara podejmowała w celu poprawy sytuacji, a które okazały się nieskuteczne. Ofiara nabiera wówczas przekonania, że nie może nic zrobić, aby zapewnić sobie bezpieczeństwo, rezygnuje z kolejnych prób zmiany sytuacji. Przy czym ofiary wbrew ogólnemu stereotypowi, podejmują wiele działań w celu poprawy swojej sytuacji. Po pierwsze, podejmują działania adresowane do sprawcy, np. podejmują rozmowę, unikają ataku poprzez wyjście z domu, ukrywają się i uciekają już w trakcie ataku. Po drugie, podejmują działania polegające na poszukiwaniu pomocy na zewnątrz, rozmawiając na temat doznawanej przemocy z krewnymi, znajomymi, sąsiadami, kontaktując się z Policją i organizacjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy.

Sytuację ofiary często porównuje się także do sytuacji ofiar zamachów terrorystycznych, przy czym ofiara przemocy w rodzinie pozostaje w stanie zagrożenia życia zazwyczaj przez dużo dłuższy czas, a sprawcą nie jest obcy terrorysta, lecz najbliższy jej człowiek. Analizując sytuacje ofiary, należy wziąć pod uwagę, że zastraszona przez sprawcę ma ona jednak nadzieję na zmianę przez niego zachowania. Ponadto często wstydzi się swojej sytuacji, jest zależna ekonomicznie od sprawcy lub zostaje z nim „ze względu na dzieci”.

Ofiary często uważają, że przemoc jest ich prywatnym problemem, a stereotyp ten może być podtrzymywany przez zachowanie przedstawicieli szeroko rozumianych organów państwa. Utwierdza to ofiary w przekonaniu o braku możliwości otrzymania wsparcia i ochrony. Co za tym idzie, kluczową rolę w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie odgrywa Policja.

Kobiety i dzieci, najczęściej będące ofiarami przemocy w rodzinie, bo ciągle jeszcze uznawane są za własność, zaś mężowie i rodzice – za osoby mogące dyscyplinować innych członków rodziny. W wielu opracowaniach odnoszących się do przyczyn i źródeł przemocy w rodzinie podkreśla się, że to akceptacja dla hierarchicznej struktury społeczeństwa powoduje, że w ramach tej struktury funkcjonują osoby, które wierzą, że mają prawo stosować przemoc wobec pozostałych członków swojej rodziny.

W celu określenia mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w kontekście realizacji programu przeprowadzono analizę SWOT. Analiza wskazała gdzie należy spodziewać się zagrożeń związanych z wprowadzeniem programu, a także jakim potencjałem operuje Powiat Gorzowski w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1.2. Definicja przemocy

Przemoc w literaturze specjalistycznej jest definiowana jako zespół atakujących, nadzorujących i kontrolujących zachowań obejmujących przemoc fizyczną, seksualną i emocjonalną. Jest to ciąg zachowań o charakterze zamierzonym i instrumentalnym, których celem jest zniewolenie ofiary,

wyeliminowanie jej suwerennych myśli i działań, podporządkowanie jej żądaniom i potrzebom sprawcy. Tymczasem praktyka i wiedza wskazują, że przemoc występuje zarówno w rodzinach dotkniętych problemem alkoholowym jak i wolnych od niego. Większość osób nadużywających alkoholu, które pod jego wpływem stają się agresywne wobec członków własnej rodziny, przyznaje się do stosowania przemocy również na trzeźwo.

Definicja formalna zawarta w art. 2 ust 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie stanowi, że:

„Przemoc w rodzinie to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu psychicznym lub fizycznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.

1.3 Rodzaje przemocy

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów. Można wyodrębnić różne rodzaje przemocy:

1. Przemoc fizyczna, m.in. bicie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, kopanie, policzkowanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ale także używanie niebezpiecznych narzędzi lub grożenia ich użyciem oraz zadawanie bólu.
2. Przemoc psychiczna, tj. sprawowanie przez sprawcę przemocy psychicznej kontroli nad ofiarą, np. straszenie zabójstwem, użyciem przemocy, zabranie dzieci, groźenie zniszczenia rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów.
3. Przemoc seksualna czyli w szczególności zmuszenie do odbywania stosunku lub poddanie się innym zachowaniom seksualnym, a także wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie.
4. Przemoc finansowa (ekonomiczna), np. utrzymywanie ofiary w całkowitej zależności finansowej, zakazywanie jej pracy zawodowej czy też nie dawanie wystarczającej ilości pieniędzy na prowadzenie domu.
5. Przemoc polegająca na osaczaniu, np. ciągłe chodzenie za kimś, śledzenie, dzwonienie do niego w celu wyrządzania mu krzywdy, zastraszenia lub nękania.
6. Przemoc w wymiarze społecznym, tj. m.in. zakazywanie osobie kontaktów z rodziną, przyjaciółmi, zabranianie jej wychodzenia z domu czy upokarzanie jej w miejscach publicznych.

Stosowanie przemocy prowadzi do niskiej samooceny, poczucia bezsilności i bezradności, ciągłego niepokoju, depresji oraz chorób związanych ze stresem. Szczególnie dramatyczne

konsekwencje przemocy zauważa się u dzieci. Powoduje bowiem ona w ich psychice nieodwracalne skutki, które mogą dać znać o sobie dopiero w życiu dorosłym.

Przemoc to wykorzystanie swojej przewagi nad drugim człowiekiem (fizycznej, emocjonalnej, społecznej, duchowej). Mamy z nią do czynienia, wówczas gdy osoba słabsza (ofiara) poddana jest przez dłuższy czas negatywnym działaniom osoby lub grupy osób silniejszych (sprawcy przemocy).

2. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie na terenie powiatu gorzowskiego oraz diagnoza problemu

2.1. Skala przemocy

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. otrzymało informacje statystyczne oraz opisowe na temat skali zjawiska przemocy oraz podejmowanych działaniach przez szereg instytucji, które bezpośrednio lub pośrednio zajmują się pomocą ofiarom przemocy lub prowadzą działania nakierowane na sprawcę przemocy. Skala zjawiska przemocy określana była w oparciu o informacje KMP w Gorzowie Wlkp.

Dane uzyskane z KMP w Gorzowie Wlkp. obrazują skalę zjawiska na terenie działania Komendy tj. na terenie powiatu gorzowskiego. Dane te przedstawia poniższa tabela.

Tabela 1. Dane Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wlkp.

1.	Liczba interwencji domowych	2012r. - 1547 2013r. - 1731 2014r. - 787 2015r.- 1116 OGÓŁEM: 5181
2.	Liczba interwencji domowych dotyczących przemocy podczas, których sporządzono „niebieskie karty” z wiersza 1	2012r. - 179 2013r. - 249 2014r. - 308 2015r.- 269 OGÓŁEM: 1005
3.	Liczba sprawców przemocy domowej	2012r. - 181 2013r. - 249 2014r. - 311 2015r.- 270 OGÓŁEM: 1011
4.	Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu z wiersza 3	2012r. - 66 2013r. - 123 2014r. - 183 2015r.- 157 OGÓŁEM: 529

5.	Liczba dzieci objętych pomocą po interwencji (<i>przewiezienie do placówki, do szpitala</i>)	2012r. - 2 2013r. - 7 2014r. - 5 2015r.- 1 OGÓLEM: 15
6.	Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej	2012r. - 257 2013r. - 340 2014r. - 313 2015r.- 278 OGÓLEM: 1188

Z informacji uzyskanych z Komendy Miejskiej Policji w Gorzowie Wlkp. nie ma klarownego kierunku wskazującego na wzrost bądź spadek ilości interwencji domowych. Biorąc pod uwagę te dane ewidentnie widać, że od 2012r. do 2015r. ogólna liczba interwencji spadła o 27%, natomiast stosunek interwencji w 2012r. i 2013r. wskazuje na nieznaczny 11%-owy wzrost, natomiast już 2014 rok jest rokiem, w którym w porównaniu do roku 2013 zdecydowanie spadła ilość interwencji domowych o nieco ponad 54%. Uwzględniając dane za 2015 rok można dostrzec 41%-owy wzrost liczby interwencji domowych w stosunku do roku 2014.

Podczas w/w interwencji sporządzone zostały także „niebieskie karty”. Stosunek ilości sporządzonych „niebieskich kart” w porównaniu do stosunku ilości interwencji jest rozbieżny gdyż, odwrotnie niż w poprzednim przypadku ilość „niebieskich kart” sukcesywnie wzrasta. W 2013 r. sporządzono ich o 39% więcej, niż w 2012r., natomiast w 2014r. o niespełna 23% więcej niż w 2013r. Ogólnie na przełomie 4 analizowanych lat ilość sporządzonych „niebieskich kart” wzrosła o 50%. Liczba sporządzonych niebieskich kart w 2015r. jest o 12% mniejsza niż w roku poprzednim tj. 2014.

Podczas przeprowadzonych interwencji zarejestrowano sprawców przemocy domowej, których liczba podobnie jak w przypadku „niebieskich kart” stopniowo wzrasta, co więcej jest bardzo zbliżona do ilości „niebieskich kart”. W roku 2012 zarejestrowano o 37% mniej sprawców przemocy niż w 2013 r., a w 2013 r. o 24% mniej niż w 2014 r., gdzie w porównaniu do 2012 r. ilość sprawców przemocy domowej była większa o prawie 71%. Podobny do liczby sporządzonych niebieskich kart ma także charakter liczebny zarejestrowanych sprawców przemocy w 2015 r. Dostrzegalna jest tu wyraźna zależność pomiędzy ilością sporządzonych „niebieskich kart”, a ilością sprawców przemocy domowej. Natomiast ilość sprawców przemocy od 2012 r. do 2015 r. wzrosła o 49%.

Podobnie jak w przypadku poprzednim również ilość sprawców przemocy domowej będących w czasie interwencji pod wpływem alkoholu systematycznie wzrasta. Z roku 2012 na rok 2013 o 86%, a z 2013r. na 2014r. o niespełna 48%. Biorąc pod uwagę dane za 2015 rok zauważyć

można, że liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu jest mniejsza o 14% niż w roku 2014. Na przełomie rozpatrywanych pełnych lat ilość sprawców przemocy domowej pod wpływem alkoholu wzrosła o 137%.

W badanym okresie ogólna liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej wzrosła o 8%, gdzie porównując rok 2012 z rokiem 2013 widoczny jest duży wzrost pokrzywdzonych, plasujący się na poziomie 32%. Pozytywnie natomiast rysuje się prognoza na kolejne lata, głównie biorąc pod uwagę, iż liczba osób pokrzywdzonych w 2014 r. nieznacznie, ale jednak zmniejszyła się o 7% w porównaniu do roku poprzedniego. Zestawiając dane za 2015 r. z danymi za 2014r. widać, że ogólna liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej spadła o 11%.

Biorąc pod uwagę ilość interwencji domowych liczba dzieci objętych pomocą w formie zabezpieczenia w placówce bądź w szpitalu jest nieznaczna, gdyż w 2012 r. wynosiła dwoje dzieci, w 2013 r. siedmioro, a w 2014 r. pięcioro dzieci. Natomiast z danych za 2015 r. widoczny jest znaczący spadek, który wykazuje 1 dziecko, wymagające zabezpieczenia w formie umieszczenia w placówce bądź szpitalu po przeprowadzonych interwencji.

Analizując skalę zjawiska przemocy w powiecie gorzowskim należy odnieść się również do danych ogólnopolskich. Poniżej zamieszczone zostały dane z krajowych raportów policji - dostępne na www.policja.pl

Od 2012 roku zmienił się system rejestracji statystycznej w związku z przemocą, stąd też inna forma prezentacji danych. Poniższe liczby dotyczą działań w procedurze „Niebieskiej Karty” wyłącznie przez Policję (bez danych z działalności innych, upoważnionych do zwalczania przemocy domowej, podmiotów pozapolicyjnych).

Tab 2. Skala zjawiska przemocy w krajowych raportach KGP

	2012	2013	2014	2015r.
Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta”	51.292 (w tym 44.146 wszczynających procedurę i 7146 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)	61 047 (w tym 50 934 wszczynających procedurę i 10113 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)	77 808 (w tym 63 467 wszczynających procedurę i 14341 dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)	75 495 (w tym 61 133 wszczynających procedurę i 14362dotyczących kolejnych przypadków w trakcie procedury)
Ogólna liczba ofiar przemocy	76 993	86 797	105 332	97 501
Liczba ofiar – kobiet	50 241	58 310	72 786	69 376
Liczba ofiar – mężczyzn	7 580	9 233	11 491	10 733
Liczba ofiar – małoletnich	19 172	19 254	21 055	17 392
Ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc	51 531	61 450	78 489	76 034
Liczba podejrzewanych sprawców – kobiet	3 522	4 440	5 301	5 244
Liczba podejrzewanych sprawców - mężczyzn	47 728	56 755	72 791	70 484
Liczba podejrzewanych sprawców nieletnich	281	255	397	306

Ogólna liczba podejrzewanych sprawców będących pod wpływem alkoholu	31 387	37 650	50 073	48 841
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - kobiety	1 005	1 289	1 969	1 972
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu mężczyźni	30 333	36 327	48 055	46 830
Podejrzewani sprawcy pod wpływem alkoholu - nieletni	49	34	49	39
Liczba dzieci umieszczonych w nie zagrażającym im miejscu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza)	527	426	346	275

Jak wynika z powyższych wyników prezentujących skalę zjawiska przemocy w roku 2015 przemocy doświadczyło 97 501 osób, z czego 71% stanowiły kobiety, 11% byli to mężczyźni, a 17% ofiar przemocy były osobami małoletnimi. W roku 2014r. przemocy doznało 105 332 osób, z czego 69% stanowiły kobiety, 11% byli to mężczyźni, a 20% ofiar przemocy były osobami małoletnimi.

W roku 2013 ogólna liczba ofiar przemocy była mniejsza niż w roku 2014 i wynosiła 86 779 osób, gdzie 67% to kobiety, nieco ponad 10% to mężczyźni, a 22% to osoby małoletnie.

W roku 2012 liczba ofiar przemocy była jeszcze mniejsza niż w latach 2013 i 2014, wówczas 76 993 osób doświadczyło przemocy, 65% ofiar przemocy stanowiły kobiety, 10% mężczyźni i 25% osoby małoletnie.

Z powyższej analizy wyraźnie widać tendencję do zwiększania się zjawiska przemocy, gdyż na przełomie analizowanego okresu liczba ofiar przemocy wzrosła o 26%.

Analizując liczbę osób podejrzewanych o stosowanie przemocy, podobnie jak w poprzedniej kwestii zauważalna jest wyraźna tendencja wzrastająca. Od 2012 r. do 2015 r. ilość osób podejrzanych o stosowanie przemocy wzrosła o 47%. Wynika to z danych ujętych w krajowych rejestrach KGP, zgodnie z którymi w 2012 r. podejrzanych o przemoc było 51 531 osób z czego 7% to kobiety, 92% to mężczyźni i zaledwie 0,5% to osoby nieletnie podejrzewane o stosowanie przemocy. W 2013 r. ogólna liczba osób podejrzewanych o przemoc wynosiła 61 450 osób, gdzie dokładnie tak samo jak w roku poprzednim 7% to kobiety, 92% mężczyźni i niespełna 0,5% to osoby nieletnie.

W roku 2014 widać stały wzrost ogólnej liczby osób podejrzewanych o stosowanie przemocy (78 489 osób). Natomiast z danych wynika nieznaczny, bo 1%-owy spadek udziału kobiet, których odsetek wśród osób podejrzewanych o przemoc wynosi już tylko 6%. Udział liczby mężczyzn i osób nieletnich w stosunku do wszystkich osób podejrzewanych o przemoc jest dokładnie taki sam jak w latach poprzednich analizowanego okresu.

W roku 2015 osób podejrzewanych o stosowanie przemocy było 76 034, obserwujemy tu nieznaczny 2%-owy spadek ogólnej liczby sprawców przemocy w stosunku do roku poprzedniego 2014. Wśród tych osób 7% stanowią kobiety, 93% mężczyźni, a niespełna 0,5% to osoby nieletnie.

Spośród wszystkich osób podejrzewanych o stosowanie przemocy domowej w roku 2012 – 61%, 2013r. – 62%, a w 2014r. – 64% z nich było podczas interwencji pod wpływem alkoholu, zaś w 2015r. już 65%.

Analizowany okres charakteryzuje się równym odsetkiem poszczególnych kategorii wobec osób podejrzewanych o przemoc będących pod wpływem alkoholu podczas interwencji. Ilość kobiet oscylowała w granicach 3%, mężczyźni 69% a osób małoletnich 0,5%.

Przedstawione powyżej wyniki badań ukazują pesymistyczną prognozę na lata kolejne, gdyż w analizowanym okresie sukcesywnie rośnie liczba sporządzonych „niebieskich kart”, od 2012 r. do 2015 r. wzrosła o 51%. Natomiast liczba dzieci umieszczonych w miejscu niezagrażającym ich zdrowiu i życiu (np. rodzina zastępcza, dalsza rodzina, placówka opiekuńcza) wręcz przeciwnie – spadła o 48%.

Niezależnie więc, od okresowych spadków czy wzrostów w statystycznych danych zjawisko przemocy jest problemem bardzo poważnym i złożonym. Brak jest jednolitego systemu, który zawierałby dane dotyczące przemocy w rodzinie. Oficjalne dane mogą więc pokazywać „czubek góry lodowej” a nie rzeczywistą skalę tego zjawiska.

2.2 Działania podejmowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. nakierowane na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 2009r. prowadzi Ośrodek Interwencji Kryzysowej. Udzielając pomocy dla ofiar przemocy zabezpiecza mieszkańców poprzez umieszczenie na czas sytuacji kryzysowej w Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Kamieniu Wielkim oraz prowadzi specjalistyczne poradnictwo w szczególności prawne i psychologiczne dla ofiar przemocy współpracując z policją oraz innymi instytucjami z terenu powiatu gorzowskiego.

Program korekcyjno-edukacyjny realizowany jest przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie od 2008r. Program skierowany jest do osób stosujących przemoc w rodzinie i opracowany został zgodnie z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Program jest realizowany na terenie Zakładu Karnego w Gorzowie Wlkp., Oddział Zewnętrzny w Słońsku. Program ten realizowany jest w formie warsztatów grupowych i konsultacji indywidualnych. Celem tych zajęć jest dostarczenie uczestnikom określonej wiedzy w tym: analizy systemu osobistych przekonań i postaw oraz ćwiczenie nowych konstruktywnych form myślenia i zachowania. Ponadto w 2014 roku niniejszy Program realizowany był także wśród grupy wolnościowej pochodzącej z terenu gminy Witnica wskazanej przez pracowników GOPS w Witnicy. Natomiast w 2015 roku poszerzono zakres terenowy oddziaływania Programu, realizując zajęcia w siedzibie PCPR w Gorzowie Wlkp., umożliwiając tym samym udział w Programie zainteresowanym pochodzącym z terenu całego Powiatu Gorzowskiego.

Co więcej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. od 2011r. realizowało programy nakierowane na ofiary przemocy w rodzinie. Programy te prowadzone były w środowiskach rodzin dotkniętych przemocą w ich miejscach zamieszkania. Programami tymi objęto rodziny z terenów gminnych naszego Powiatu.

W roku 2015 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp., złożyło wnioski na realizację programów: „Wspieranie jednostek samorządu terytorialnego w tworzeniu systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie” oraz „Program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań”. Pomimo zakwalifikowania przez MPiPS oraz MSW nie uzyskano funduszy na ich realizację. W roku 2016 ponownie PCPR będzie ubiegało się o dofinansowanie na realizację w/w programów.

3. Główne założenia programu

3.1 Program skierowany jest do:

a) ofiar przemocy w rodzinie, w tym:

- dzieci,
- współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
- osób starszych,
- osób niepełnosprawnych,

b) sprawców przemocy w rodzinie;

c) świadków przemocy w rodzinie.

3.2 Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są:

- a) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp.;
- b) Policja;
- c) Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu Powiatu Gorzowskiego;
- d) Gminne Zespoły Interdyscyplinarne;

3.3 Program wchodzi w życie przy następującym stanie prawnym:

- ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U z 2015, poz. 1390),
- ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U z 2016r., poz. 930),
- ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i zapobieganiu alkoholizmowi (t.j. Dz. U z 2016r., poz. 487),
- ustawa z dnia 25 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomani (t.j. Dz. U. z 2016r., poz. 224);
- Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.,

- kodeks karny i kodeks postępowania karnego,
- kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- inne akty prawne.

4. Cel programu

Głównym celem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020 jest:

tworzenie warunków do skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W ramach realizacji Programu wyznaczono pięć zadań:

- 1) Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie;
- 2) Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie;
- 3) Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie;
- 4) Działania podejmowane w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą;
- 5) Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc.

5. Opis zadań

Zadania	Sposób realizacji	Podmiot odpowiedzialny	Termin realizacji
1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie:	<ul style="list-style-type: none"> - zebranie szczegółowych wiadomości na temat rozmiaru zjawiska przemocy w rodzinie w Powiecie Gorzowskim, - zbadanie istniejącej infrastruktury instytucji pomagających ofiarom przemocy w rodzinie w Powiecie Gorzowskim, - zbadanie potrzeb szkoleniowych pracowników „pierwszego kontaktu” w zakresie przemocy w rodzinie, - rejestrowanie przypadków przemocy. 	PCPR	2016-2020
2. Podnoszenie poziomu świadomości i wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie:	<ul style="list-style-type: none"> - kampanie społeczne zarówno piętnujące przemoc w rodzinie, a także propagujące pozytywne postawy w stosunkach międzyludzkich, - konferencje i spotkania merytoryczne na temat przemocy w rodzinie z udziałem pracowników socjalnych 	PCPR, Policja, OPS	2016-2020

	<ul style="list-style-type: none"> - z Ośrodków Pomocy Społecznej, pedagogów, psychologów, funkcjonariuszy policji, - upowszechnianie materiałów informacyjnych na temat zjawiska przemocy. 		
3.Szkolenie służb zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie:	<ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie konferencji, szkoleń, spotkań edukacyjnych w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. 	PCPR	2016-2020
4.Podejmowanie działań w zakresie zapewnienia ochrony i udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą:	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie Ośrodka Interwencji Kryzysowej w Kamieniu Wielkim, - udostępnienie do publicznej wiadomości informacji o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie (BIP, Wiadomości z Powiatu, prasa lokalna) - poprzez efektywną współpracę z gminnymi Zespołami Interdyscyplinarnymi do spraw przemocy, zwiększenie dostępności do poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego. - działania Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych w środowiskach zagrożonych przemocą. 	PCPR, gminne zespoły interdyscyplinarne	2016-2020
5.Oddziaływanie na sprawców przemocy	<ul style="list-style-type: none"> - opracowanie i realizacja programów korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, - praca socjalna z osobami stosującymi przemoc w rodzinie, 	PCPR	2016-2020

6. Podmiot odpowiedzialny za koordynację programu

Odpowiedzialnym za realizację i koordynację programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp.

7. Czas realizacji programu

Zakłada się, że Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany w latach: 2016 – 2020.

8. Przewidywane efekty realizacji programu

- 8.1 Zmiana postaw społeczeństwa wobec przemocy w rodzinie;
- 8.2 Wzrost liczby osób profesjonalnie pomagających ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie oraz wzrost liczby osób objętych pomocą,
- 8.3 Poszerzenie oferty wsparcia dla ofiar i sprawców przemocy;
- 8.4 Zwiększenie dostępności specjalistycznej pomocy dla ofiar przemocy.

9. Źródła finansowania

Powiat Gorzowski, Lubuski Urząd Wojewódzki oraz środki pozabudżetowe pozyskiwane z różnych programów.

10. Monitoring i ewaluacja – sposób oceny realizacji

Koordynatorem realizacji działań określonych w Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. Monitoring i ewaluacja Programu, polegające na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych działań, prowadzony będzie przez Koordynatora Programu - PCPR. Ewaluacja programu dostarczy odpowiedzi, jaka jest trafność, skuteczność, użyteczność i efektywność programu, a także, do jakiego stopnia oddziaływanie programu przyczyni się do osiągnięcia celu głównego. Dostarczy odpowiedzi odnośnie potrzeb odbiorców programu oraz w jakim zakresie można oczekiwać, że pozytywne zmiany będą trwać po zakończeniu realizacji działań wynikających z Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.